

Samling af Afgørelser

Forenede sager C-554/21, C-622/21 og C-727/21

**Financijska agencija
mod
Hann-Invest d.o.o.,
Mineral-Sekuline d.o.o.
og
Udruga KHL Medveščak Zagreb**

(anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Visoki trgovački sud Republike Hrvatske)

Domstolens dom (Store Afdeling) af 11. juli 2024

»Præjudiciel forelæggelse – artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU – effektiv domstolsbeskyttelse på de områder, der er omfattet af EU-retten – dommeres uafhængighed – domstol, som forudgående er oprettet ved lov – retfærdig rettergang – tjeneste for registrering af retsafgørelser – national lovgivning, hvorefter der ved retterne i anden instans indføres en registrerende dommer, som i praksis har beføjelse til at udsætte afsigelsen af en dom, give instrukser til dommerkollegierne og anmode om, at der indkaldes til et afdelingsmøde – national lovgivning, der giver beføjelse til at afgive bindende »retsopfattelser« på møder i en afdeling eller på møder mellem alle dommere ved en domstol, herunder i allerede voterede sager«

1. *Præjudicielle spørgsmål – Domstolens kompetence – grænser – forpligtelse for medlemsstaterne til at tilvejebringe den nødvendige adgang til domstolsprøvelse for at sikre en effektiv retsbeskyttelse – spørgsmål vedrørende en national retsinstans, der kan træffe afgørelse om spørgsmål om fortolkningen eller anvendelsen af EU-retten – omfattet (Art. 19, stk. 1, andet afsnit, TEU; art. 267 TEUF)*

(jf. præmis 35-38)

2. *Medlemsstater – forpligtelser – tilvejebringelse af den nødvendige adgang til domstolsprøvelse for at sikre en effektiv retsbeskyttelse – overholdelse af princippet om dommeres uafhængighed – ret til en uafhængig og upartisk domstol, der forudgående er oprettet ved lov – nationale regler om sammensætningen af dommerkollegier – betingelser (Art. 2 TEU og art. 19, stk. 1, andet afsnit, TEU; Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, art. 47, stk. 2, og art. 52, stk. 3)*

(jf. præmis 44-59)

3. *Medlemsstater – forpligtelser – tilvejebringelse af den nødvendige adgang til domstolsprøvelse for at sikre en effektiv retsbeskyttelse – intern mekanisme ved en national*

retsinstant, hvorefter fremsendelsen af en retsafgørelse til parterne er betinget af, at dens indhold godkendes af en dommer, der ikke har sæde i dommerkollegiet – ikke tilladt (Art. 19, stk. 1, andet afsnit, TEU)

(jf. præmis 61-69 og 81 samt domskonkl.)

4. *Medlemsstater – forpligtelser – tilvejebringelse af den nødvendige adgang til domstolsprøvelse for at sikre en effektiv retsbeskyttelse – intern mekanisme ved en national retsinstant, hvorefter et dommermøde ved en retsinstant kan tvinge dommerkollegiet til at ændre indholdet af en allerede truffet retsafgørelse – ikke tilladt (Art. 19, stk. 1, andet afsnit, TEU)*

(jf. præmis 70-79 og 81 samt domskonkl.)

5. *Medlemsstater – forpligtelser – tilvejebringelse af den nødvendige adgang til domstolsprøvelse for at sikre en effektiv retsbeskyttelse – overholdelse af princippet om dommeres uafhængighed – ret til en uafhængig og upartisk domstol, der forudgående er oprettet ved lov – nationale foranstaltninger, der har til formål at undgå eller afhjælpe forskelle i retspraksis – processuel mekanisme, som gør det muligt for en dommer ved en national retsinstant, der ikke har sæde i det kompetente dommerkollegium, at henvise en sag til et udvidet dommerkollegium ved denne retsinstant – tilladt – betingelser (Art. 19, stk. 1, andet afsnit, TEU)*

(jf. præmis 80)

Resumé

Domstolens Store Afdeling fastslog, at en intern mekanisme ved en national retsinstant, hvorefter andre dommere ved den pågældende retsinstant kan gribe ind i beslutningsprocessen i det dommerkollegium, som behandler en sag, med henblik på at sikre at retsinstantens praksis er sammenhængende, ikke er forenelig med de krav, der er uløseligt forbundet med retten til en effektiv domstolsbeskyttelse og retten til en retfærdig rettergang.

Domstolen blev forelagt spørgsmål herom af Visoki trgovački sud (appeldomstol i handelsretlige sager, Kroatien), som skulle påkende tre appeller iværksat til prøvelse af nogle kendelser afsagt i forbindelse med insolvensbehandlinger. Den forelæggende ret behandlede disse tre appeller i dommerkollegier med tre dommere og forkastede dem enstemmigt, hvorved de stadfæstede de afgørelser, der var truffet i første instans. Dommerne ved denne ret underskrev deres domme og videresendte dem efterfølgende til tjenesten for registrering af rettens retsafgørelser¹.

Dommeren i registreringstjenesten (herefter »den registrerende dommer«) afslog imidlertid at registrere disse retsafgørelser og hjemviste dem til de respektive dommerkollegier, ledsaget af en skrivelse, hvoraf det fremgik, at den registrerende dommer ikke var enig i de løsninger, der var blevet valgt. I to af disse sager (sag C-554/21 og sag C-622/21) nævnte denne dommer andre

¹ – I overensstemmelse med artikel 177, stk. 3, i Sudski poslovnik (retternes procesreglement), der lyder: »For en ret i anden instans anses en sag for at være afsluttet på datoen for fremsendelse af en officiel genpart af afgørelsen fra dommerkontoret, når den er blevet returneret fra registreringstjenesten. Registreringstjenesten er forpligtet til at sende den tilbage til dommerkontoret hurtigst muligt efter datoen for modtagelse af sagsakterne. Denne officielle genpart af afgørelsen fremsendes dernæst inden for en ny frist på otte dage.«

afgørelser, hvori der var vedtaget løsninger, som var forskellige fra dem, der var blevet valgt i hovedsagerne. I den tredje sag (sag C-727/21) oplyste den registrerende dommer, at denne var uenig i den retlige fortolkning, som dommerkollegiet havde anlagt, men påberåbte sig ikke nogen retsafgørelse.

Efterfølgende mødtes dommerkollegiet i sag C-727/21 med henblik på en ny rådslagning. Efter at have foretaget en fornyet prøvelse af appellen og gennemgået udtalelsen fra den registrerende dommer, besluttede dommerkollegiet ikke at ændre sin tidligere løsning. Dommerkollegiet traf derfor en ny retsafgørelse og videresendte denne til registreringstjenesten.

Idet den registrerende dommer foretrak en anden retlig løsning, videresendte denne dommer den nævnte sag til den forelæggende rets afdeling for handelsretlige sager og andre tvister. Denne afdeling vedtog dernæst en »retsopfattelse«, hvori den valgte den løsning, som den registrerende dommer foretrak. Den samme hovedsag blev efterfølgende hjemvist til det pågældende dommerkollegium med henblik på, at dette traf afgørelse i overensstemmelse med denne »retsopfattelse«.

Da den forelæggende ret var i tvivl om, hvorvidt den mekanisme, der foreskriver, at den registrerende dommer og andre dommere ved en retsinstans kan gribe ind i beslutningsprocessen ved at vedtage »retsopfattelser«, var i overensstemmelse med EU-retten, besluttede den at forelægge Domstolen anmodninger om præjudiciel afgørelse.

Domstolens bemærkninger

Domstolen fremhævede indledningsvis, at enhver national foranstaltning eller praksis, der har til formål at undgå eller afhjælpe forskelle i retspraksis og således sikre den retssikkerhed, der er uløseligt forbundet med retsstatsprincippet, skal være i overensstemmelse med de krav, der følger af artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU.

I første række undersøgte Domstolen, i lyset af disse krav, den praksis, hvorefter retsafgørelsen, der træffes af det dommerkollegium, som behandler sagen, kun kan anses for at være endelig og fremsendes til parterne, hvis dens indhold er blevet godkendt af en registrerende dommer, der ikke er en del af dette dommerkollegium.

Domstolen bemærkede i denne henseende, at selv om den registrerende dommer ikke kan sætte sin vurdering i stedet for vurderingen fra det dommerkollegium, som behandler sagen, kan denne dommer reelt blokere registreringen af den trufne retsafgørelse og således hindre afslutningen af beslutningsprocessen og meddelelsen af denne afgørelse til parterne. Den registrerende dommer kan derefter hjemvise sagen til dette dommerkollegium med henblik på fornyet prøvelse af den nævnte afgørelse i lyset af dommerens egne juridiske bemærkninger og, såfremt der fortsat består en uenighed med nævnte dommerkollegium, opfordre formanden for den relevante afdeling til at indkalde til et afdelingsmøde med henblik på sidstnævntes vedtagelse af en »retsopfattelse«, som vil være bindende bl.a. for dette dommerkollegium. Virkningen af en sådan praksis er, at den registrerende dommer får mulighed for at blande sig i den pågældende sag, og denne indblanding kan føre til, at dommeren påvirker den endelige løsning, der vil blive valgt i den pågældende sag.

Imidlertid synes den i hovedsagerne omhandlede nationale lovgivning for det første ikke at indeholde bestemmelser om en indgriben af denne karakter fra den registrerende dommers side. For det andet foregår denne indgriben, efter at det dommerkollegium, som den pågældende sag er blevet fordelt til, ved afslutningen af sin rådslagning har truffet sin retsafgørelse, selv om den

registrerende dommer ikke tilhører dette dommerkollegium og således ikke har deltaget i de forudgående faser af den procedure, der førte til denne afgørelse. For det tredje synes den registrerende dommers beføjelse til at gribe ind end ikke at være afgrænset af klart angivne objektive kriterier, som afspejler en specifik begrundelse, og som kan forhindre udøvelsen af en skønsbeføjelse.

Henset til disse omstændigheder fastslog Domstolen, at den registrerende dommers indgriben ikke er forenelig med de krav, der er uløseligt forbundet med retten til en effektiv domstolsbeskyttelse.

I anden række undersøgte Domstolen den nationale lovgivning, der giver et afdelingsmøde ved denne retsinstans mulighed for ved at afgive en »retsopfattelse« at tvinge det dommerkollegium, som behandler en sag, til at ændre indholdet af den retsafgørelse, som dommerkollegiet tidligere har truffet, selv om dette afdelingsmøde også inkluderer andre dommere end dommerne i dette dommerkollegium samt i givet fald personer uden for den pågældende retsinstans, for hvilke parterne ikke har mulighed for at gøre deres argumenter gældende.

I denne henseende bemærkede Domstolen, at afdelingsmødets indgriben de facto gør det muligt for en gruppe dommere, der deltager i dette afdelingsmøde, at gribe ind i den endelige løsning af en sag, der tidligere er blevet behandlet og afgjort af det kompetente dommerkollegium, men endnu ikke registreret og fremsendt. Udsigten for dette dommerkollegium til, i tilfælde af at det fastholder et juridisk synspunkt, der er forskelligt fra den registrerende dommers, at se sin retsafgørelse efterprøvet på et afdelingsmøde, samt det nævnte dommerkollegiums forpligtelse til efter en rådslagning, der er afsluttet, ikke desto mindre at overholde den »retsopfattelse«, som er blevet fastlagt ved dette afdelingsmøde, kan således påvirke denne afgørelses endelige indhold.

For det første fremgår det ikke, at det i hovedsagen omhandlede afdelingsmødes beføjelse til at gribe ind er tilstrækkeligt afgrænset af kriterier, der er objektive og anvendes som sådanne. Det fremgår navnlig ikke af den bestemmelse, der foreskriver indkaldelse til et afdelingsmøde², at der kan indkaldes til dette møde, alene med den begrundelse, at den registrerende dommer ikke deler det kompetente dommerkollegiums juridiske synspunkt, således som det var tilfældet i sag C-727/21. For det andet bringes den omstændighed, at der indkaldes til et afdelingsmøde, og at der på dette møde afgives en »retsopfattelse«, der bl.a. er bindende for det dommerkollegium, som behandler denne sag, heller ikke til parternes kendskab på noget tidspunkt. Disse parter synes således ikke at have mulighed for at udøve deres processuelle rettigheder i forbindelse med et sådant afdelingsmøde.

Henset til disse forhold fastslog Domstolen, at den omhandlede nationale lovgivning ikke er forenelig med de krav, der er uløseligt forbundet med retten til en effektiv domstolsbeskyttelse og retten til en retfærdig rettergang.

Domstolen præciserede endvidere, at en processuel mekanisme, som gør det muligt for en dommer ved en national retsinstans, der ikke har sæde i det kompetente dommerkollegium, at henvise en sag til et udvidet dommerkollegium ved denne retsinstans med henblik på at undgå eller afhjælpe forskelle i retspraksis og således sikre den retssikkerhed, der er uløseligt forbundet med retsstatsprincippet, ikke tilsidesætter de krav, der følger af artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU, forudsat at sagen endnu ikke er optaget til votering af det dommerkollegium, der

² – Artikel 40, stk. 1, i Zakon o sudovima (lov om organiseringen af retssystemet) fastsætter, at der indkaldes til et møde i en afdeling eller mellem dommere, når det konstateres, at der forekommer fortolkningsforskelle mellem afdelinger, kamre eller dommere i spørgsmål om anvendelse af loven, eller når et kammer eller en dommer i en afdeling afviger fra den hidtil herskende retsopfattelse.

oprindeligt var udpeget, at de omstændigheder, hvorunder en sådan henvisning kan foretages, klart fremgår af den lovgivning, der finder anvendelse, og at den nævnte henvisning ikke fratager de berørte personer muligheden for at deltage i proceduren for dette udvidede dommerkollegium. Desuden kan det oprindeligt udpegede dommerkollegium altid beslutte at foretage en sådan henvisning af sagen.